

Flora Catalana

Viu, gaudeix i aprèn amb la nostra flora

<http://www.floracatalana.cat>

Clau dicotòmica
de la família de les

IRIDÀCIES

Redacció i composició

Lluís Vilar Sais

Joan Font Garcia

Pere Barnola Echenique

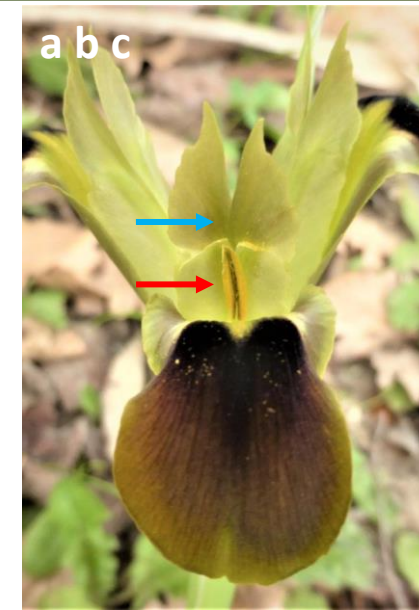
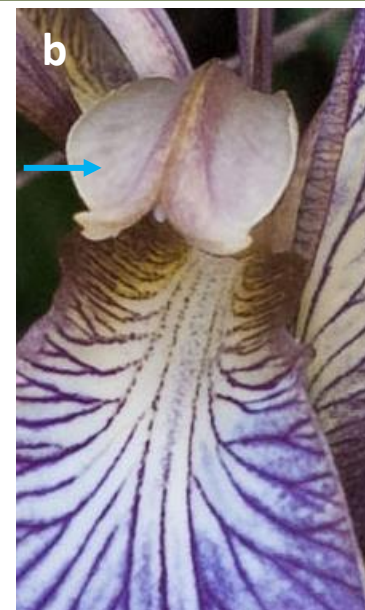
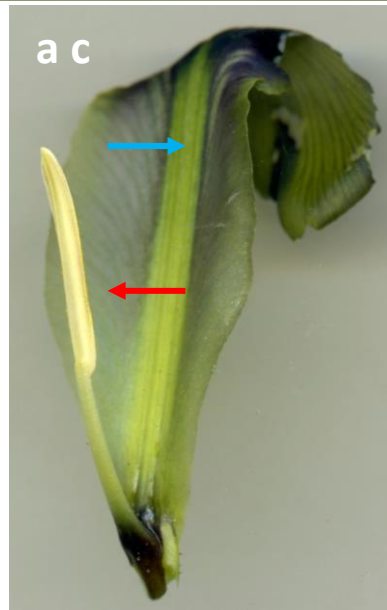
Josep Pallarès Batriu

Maquetació web

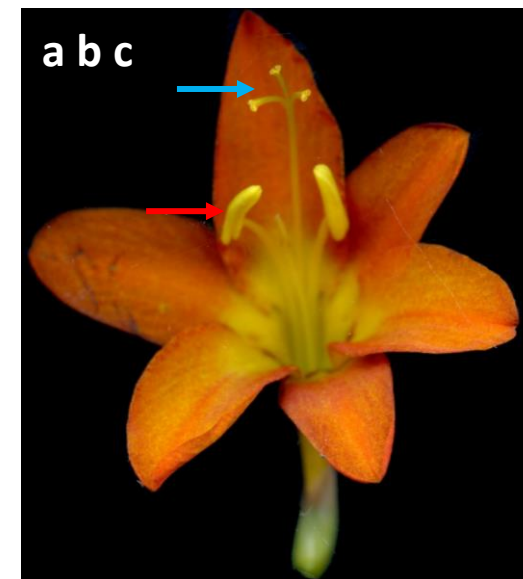
Josep Pallarès Batriu

1a. Branques estilars laminars, petaloides [a]; estigma a mode de llavi transversal, subterminal [b]; **estams** tancats entre els tèpals externs i les branques estilars [c]

.... 2

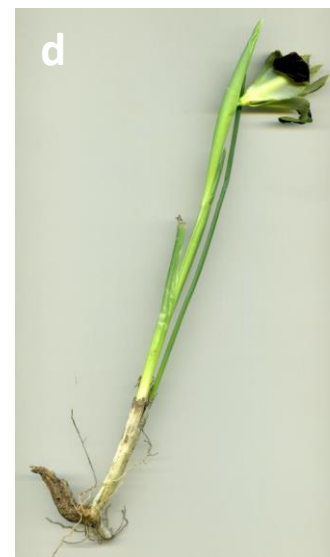
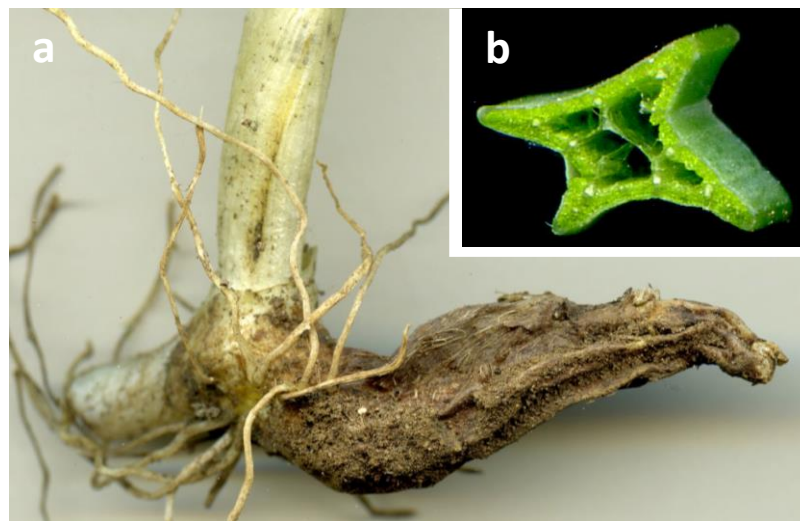

1b. Branques estilars no petaloides [a]; estigmes terminals o laterals [b]; **estams** ben visibles o inclosos al tub periàntic, mai tancats entre els tèpals externs i les branques estilars [c] 7

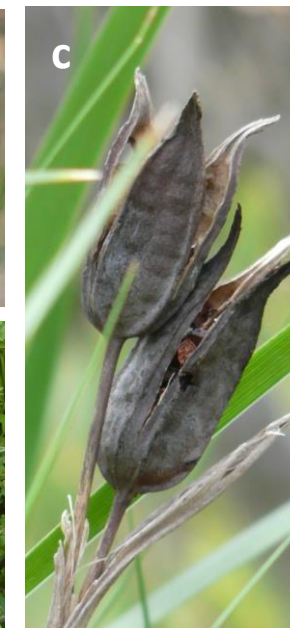

2a. Tiges que neixen d'un curt rizoma, proveït de 2-4 tubercles oblongs, \pm digitats [a]; fulles basals bifacials, de secció quadrangular [b]; ovari i càpsula uniloculars [c]; flors sempre solitàries [d]

.... *Iris tuberosa*
Hermodactylus tuberosus

2b. Tiges que neixen d'un bulb basal o d'un rizoma sense tubercles digitats [a]; fulles basals isolaterals o bifacials, planes, canaliculades o de secció circular [b]; ovari i càpsula triloculars [c] 3

3a. Plantes bulboses [a]; fulles bifacials, canaliculades [b] [Iris](#)
Xiphion latifolium i *Xiphion vulgare*

3b. Plantes rizomatoses [a]; fulles isolaterals [b]
..... [4](#)

4a. Tèpals externs amb barba central, llarga i conspícua [a]; els interns erectes, incurvats i connivents, de forma i mida subiguals a aquells [b]

..... [Iris](#)

I. lutescens, *I. germànica* i
I. sambucina

4b. Tèpals externs glabres o molt laxament pulverulents [a]; els interns erectes o erecto-patents, ni incurvats, ni connivents, de forma i mida diferents d'aquells [b] [5](#)

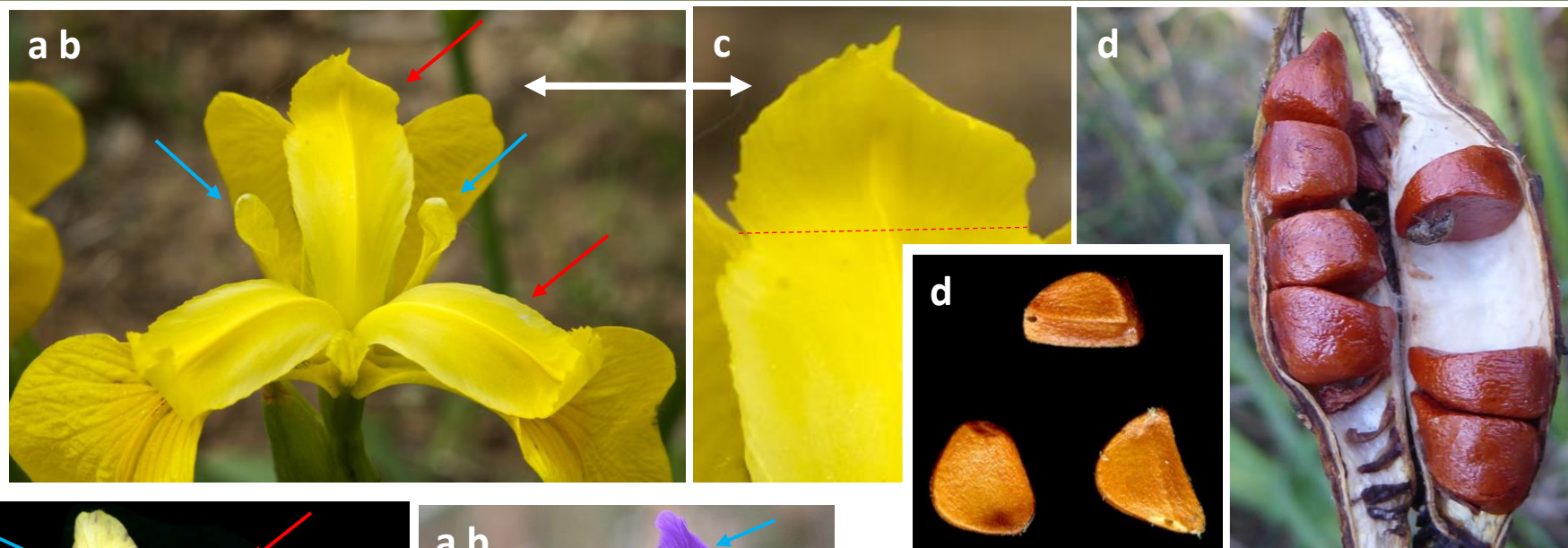

5a. Flors enterament grogues [a];
làmines estilars més llargues que
els tèpals interns [b]; llavi
estigmàtic sencer, triangular [c];
llavors aplanades, discoides o
semidiscoides [d]

.... *Iris pseudacorus*

Limniris pseudacorus

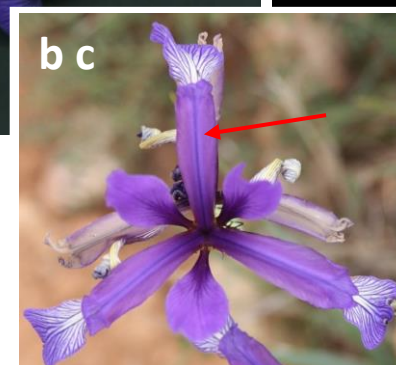
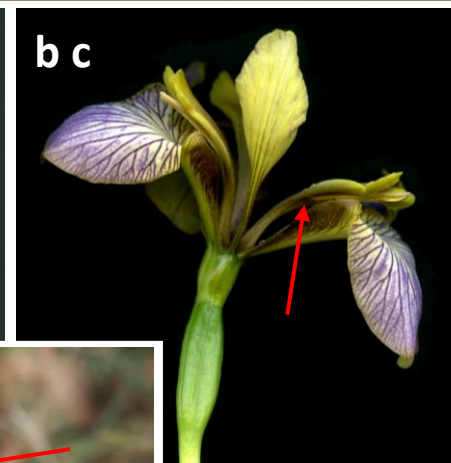
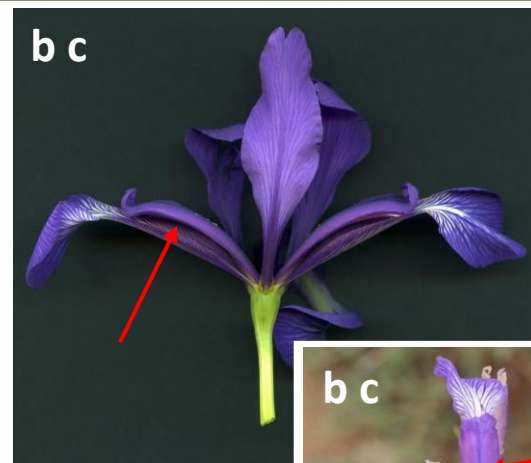
5b. Flors blavoses o
violàcies ± tenyides de groc
[a]; làmines estilars
subiguals o menors que els
tèpals interns [b]; llavi
estigmàtic bífid [c]; llavors
globoses, piriformes o
subcúbiques [d] 6

6a. Tija present [a]; els 3 **braços del estil** corbats damunt del tèpals externs, bífids no punxeguts [b]; filaments estaminals separats [c] [Iris](#)

Chamaeiris foetidissima

Chamaeiris reichenbachiana

6b. Tija molt curta o absent [a]; els 3 **braços de l'estil** són plans amb lòbuls punxeguts, amb glàndules grogues a la vora, situats per sobre dels estams [b]; filaments estaminals fusionats en forma de tub envoltant la **columna estilar** [c]

. [Iris unguicularis](#)

Siphonostylis unguicularis

7a. Filaments estaminals connats almenys al seu terç basal [a]; inflorescència cimosa, en ripidi, de vegades d'aspecte umbel·liforme o corimbós, o uniflora [b]

... *Sisyrinchium platense*

CRÈDITS

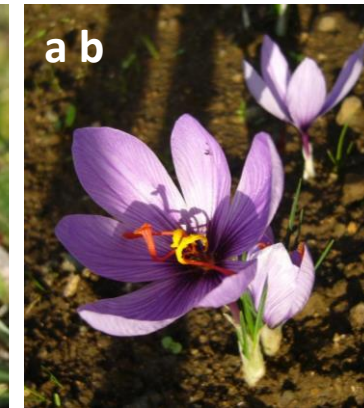

7b. Filaments estaminals lliures entre si [a]; inflorescència espiciforme, paniculada o amb flors solitàries, axil·lars o terminals [b] **8**

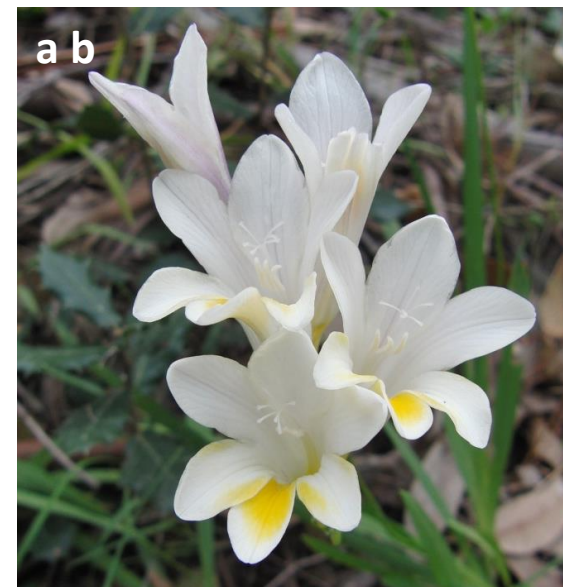
8a. Tija absent o molt reduïda a la antesi, molt més curta que les fulles, si en tenen [a]; flors solitàries, terminals o axil·lars [b]

..... 9

8b. Tija ben desenvolupada, d'ordinari subigual o més llarga que les fulles [a]; flors nombroses, en grups espiciformes o paniculats [b]

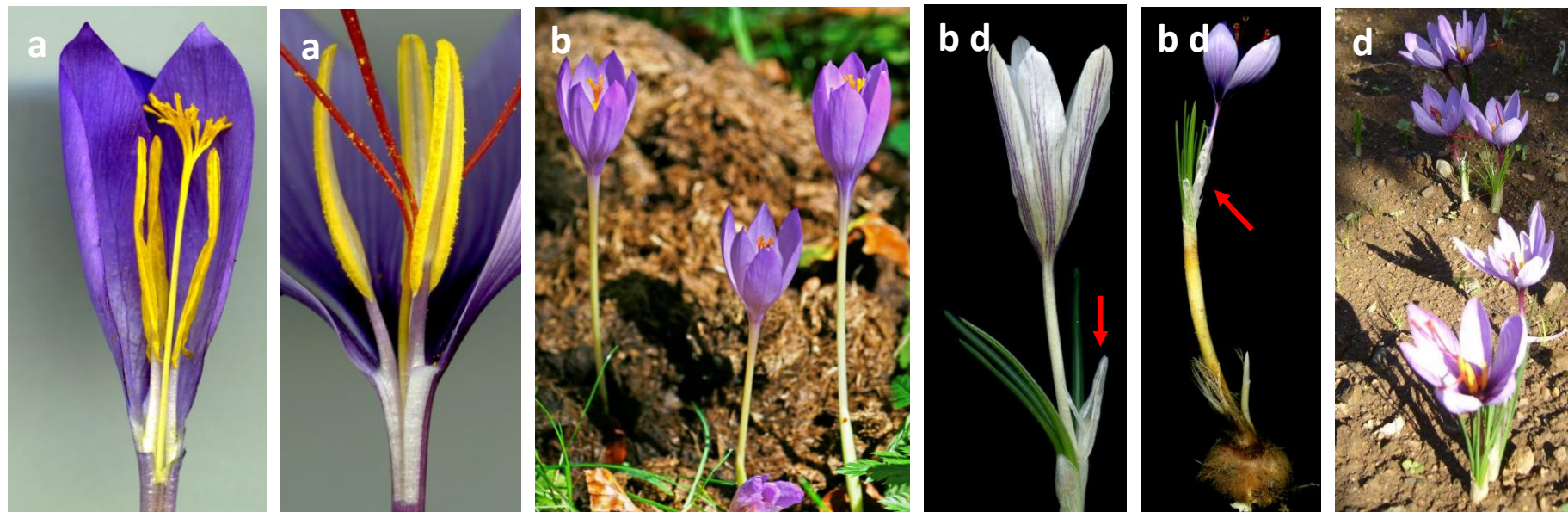
..... 10

CRÈDITS

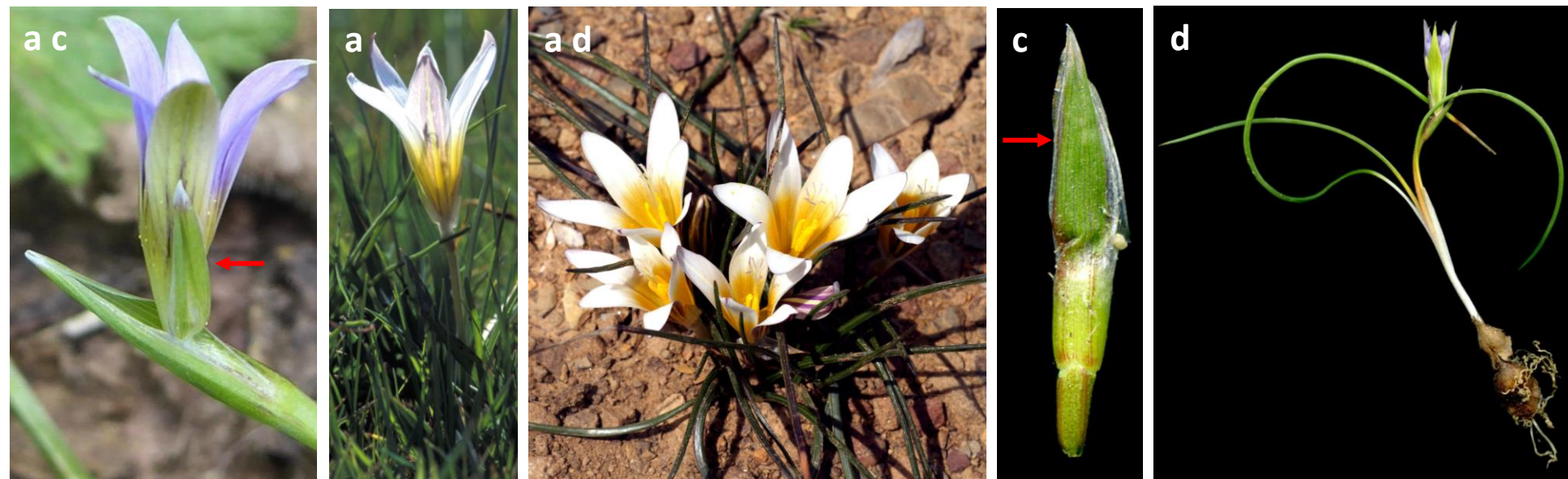
9a. Ovari hipogeu a l'antesi [a]; tèpals d'ordinari molt més curts que el tub periàntic [b]; **bràctea** externa membranàcia [c]; fulles totes basals [d]

.... [Crocus](#)

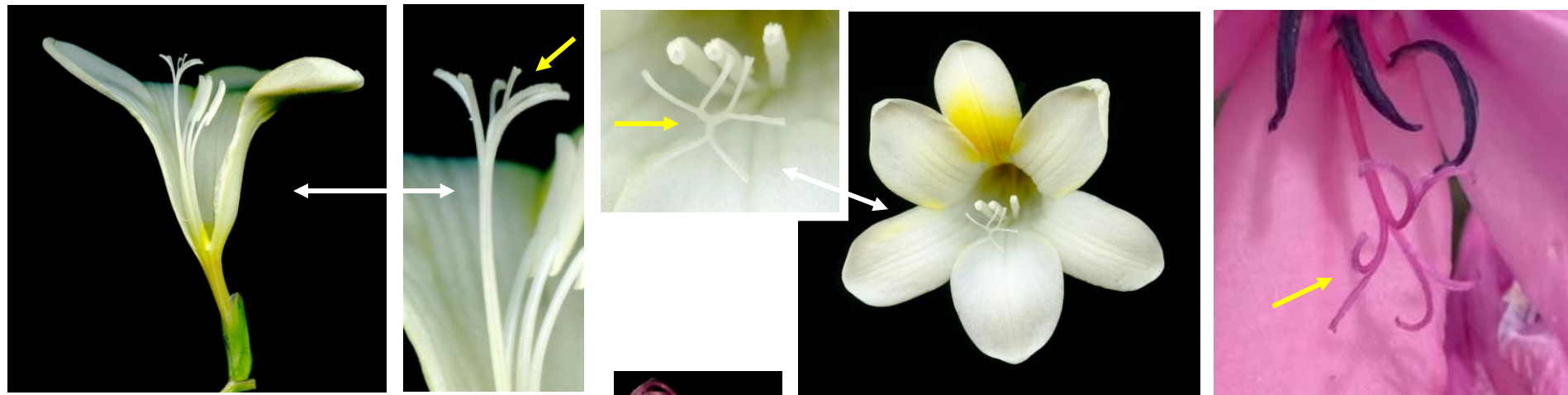
9b. Ovari epigeu a l'antesi [a]; tèpals de longitud major o similar al tub periàntic [b]; **bràctea** externa herbàcia [c]; fulles caulinars presents [d]

.... [Romulea](#)

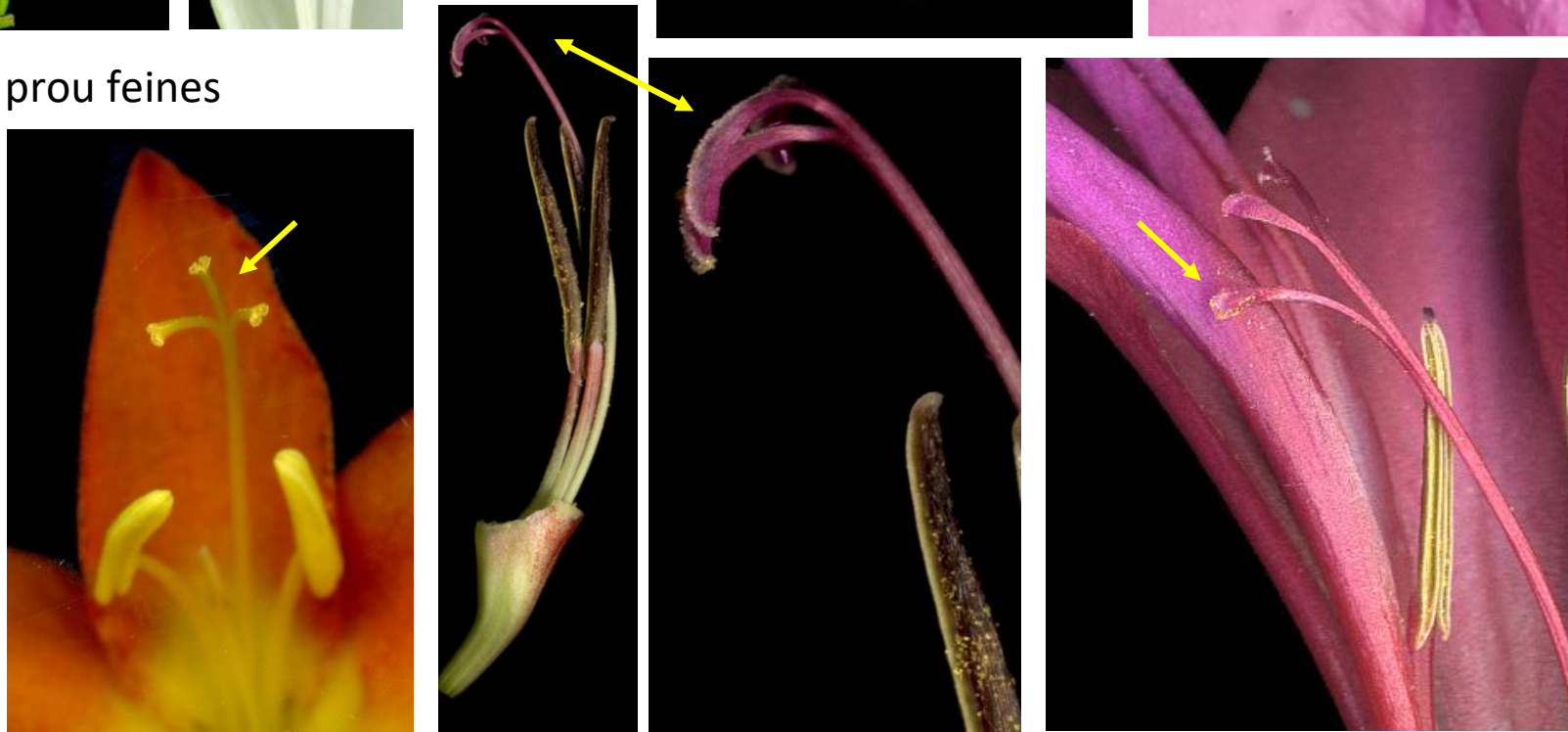
10a. Tres branques estilar
profundament bífides

..... [11](#)

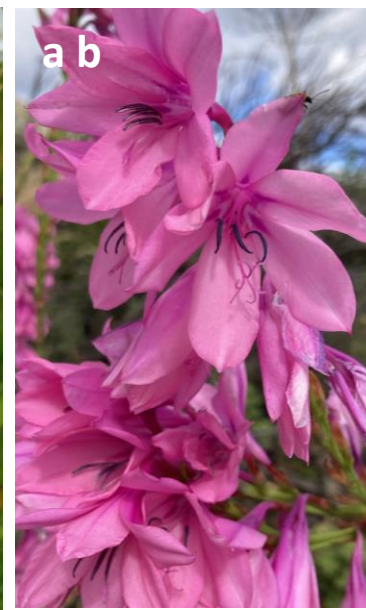
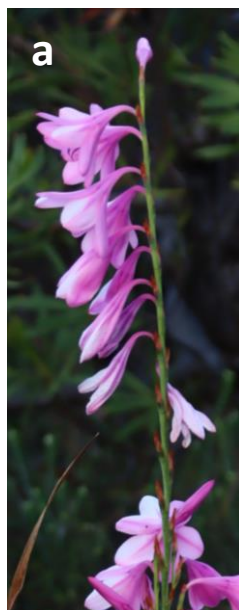
10b. Tres branques estilar senceres o amb prou feines

bilobades [12](#)

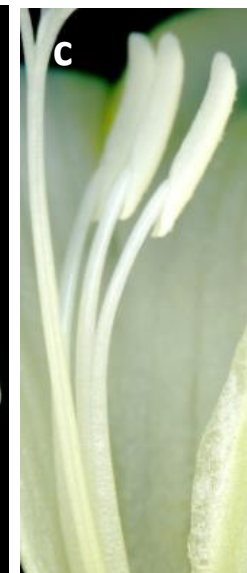

11a. Inflorescència dística, amb l'eix recte o zigzaguejant, dret [a]; flors inferiors a vegades transformades en bulbils [b]; llavors alades [c]; anteres unilaterals basifixes, sovint molt corbades [d] ***Watsonia borbonica***

[CRÈDITS](#)

11b. Inflorescència secundiflora, amb l'eix corbat a la base de la primera flor, formant un angle gairebé recte [a]; flors no transformades en bulbils [b]; llavors sense ala [c]; anteres unilaterals basifixes \pm rectes [d] ***Freesia***

12a. Flors grogues o taronja brillant [a];
tèpals de subiguals a doble més llargs que el
tub periàntic, no estrets cap a la base [b]

..... **Crocsmia x crocosmiiflora**

Tritonia crocosmiiflora

12b. Flors vermelloses o purpúries, per
excepció blanc-groguenques [a]; tèpals
diverses vegades més llargs que el **tub**
periàntic, estrets cap a la base com si
fos un gla [b] **Gladiolus**

[ÍNaturalist Sisyrinchium platense 1.jpg](#) de [manuelpanzera](#) té llicència [CC BY 4.0](#)

[ÍNaturalist Sisyrinchium platense 2.jpg](#) de [santiagomailhos](#) té llicència [CC BY-SA 4.0](#)

[PlantNet Sisyrinchium platense.jpg](#) de [Pollux Acrux](#) té llicència [CC BY-SA 4.0](#)

[ÍNaturalist Watsonia borbonica 1.jpg](#) de [Tony Rebelo](#) té llicència [CC BY-SA 4.0](#)

[ÍNaturalist Watsonia borbonica 2.jpg](#) de [Fabio Fernández Vázquez](#) té llicència [CC BY-SA 4.0](#)

[ÍNaturalist Watsonia borbonica 3.jpg](#) de [nathjehle](#) té llicència [CC BY-SA 4.0](#)

[Wikimedia Commons Iris latifolia 01.jpg](#) de [Myrabella](#) té llicència [CC BY-SA 3.0](#)

[Natusfera Iris latifolia 1.jpg](#) de [shi](#) té llicència [CC BY-NC 4.0](#)

[Wikimedia Commons Gladiolus dalenii - Gurungue \(10312942746\).jpg](#) de [Ton Rulkens](#) té llicència [CC BY-SA 2.0](#)